

LETO XIII

ŠTEVILKA 2

STRAŽA, 28. FEBRUARJA 1975

novoles

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA LESNEGA KOMBINATA „NOVOLES“ STRAŽA PRI NOVEM MESTU

Sindikalna lista 75

50 let Jožeta Kneza

8. februarja je generalni direktor Lesnega kombinata Novoles Jože Knez proslavil pomemben jubilej: 50 let življenja. Rodil se je 8. februarja v Črni na Koroškem. Pred vojno je obiskoval gimnazijo, najprej v Murski Soboti, potem v Mariboru. Gimnazijo je končal po vojni v Ljubljani. Že v srednji šoli se je začel politično udejstvovati, tako da je bil leta 1940 sprejet v SKOJ. Okupacijo je preživel v kraju, za katerega je Hitler rekel: „Naredite mi to deželo Nemško!“ V kraju, kjer je ljudstvo od samega začetka okupacije doživelo najhujši teror, je bil Jože Knez eden od glavnih organizatorjev protifašističnega odpora na Koroškem. Okupator ga je leta 1942 tudi zaprl. Član Komunistične partije Jugoslavije je postal leta 1943.

Tako se z letom 1940 in z okupacijo začne veliko število jubilejev, ki jih Jože Knez praznuje v letošnjem letu. Najprej – 35 let revolucionarnega dela. Jubilej, vreden občudovanja petdesetletnika. No, sledimo raje življenjepis, ki ga je Jože Knez opisal samo na eni strani. (Očitno mu njegova skromnost ni dovoljevala da bi napisal več.) „Po vojni sem opravljal dolžnost sekretarja republiškega odbora (takratne) Tehnike in športa in pozneje organizacijskega sekretarja fizikalne zveze Slovenije. Leta 1945 sem bil imenovan za sekretarja ministrstva za lesno industrijo“ – in od takrat Jože Knez nepretrgano dela v gospodarstvu.

„Spadaš med tisto generacijo naših gospodarstvenikov, ki so dejansko iz nič postavljali v najtežjih pogojih prve temelje pozneje tako hitro razvijajočemu gospodarstvu,“ je med drugim dejal v čestitki predsednik centralnega delavskega sveta Miloš Jevšček.

Leta 1950 je prišel Jože Knez prvič v Novo mesto. Po reorganizaciji ministrstva je bil imenovan za direktorja LIP Novo mesto. To funkcijo je opravljal do leta 1954. Od tam je šel na okraj, kjer je opravljal posle načelnika za gospodarstvo. Bil je glavni iniciator sodobnih zasnov gospodarstvenega razvoja ožje Dolenjske. Te zasnove dajejo danes vidne rezultate.

Leta 1958 se je vrnil v Novoles. To obdobje je zelo pomembno za Novolesov razvoj. Leta 1959 je bil v Novolesu, to danes lahko rečemo, narejen gospodarski čudež. V enem samem letu je bila zgrajena celotna tovarna vezanih plošč. To je bil za tedanje razmere več kot izreden rezultat. V letih 1963/64 je bila pod njegovim vodstvom zgrajena tovarna drobnega pohištva.

Leta 1963 je bil Jože Knez izvoljen za predsednika poslovnega združenja Les. To funkcijo je opravljal do leta 1957, ko je spet prišel med nas. Leta 1973 je sprejel Kraigherjevo nagrado, za katero je rekel: „To ni samo moja nagrada, to je nagrada celotnega Novolesa, vseh novolesovcev.“ In ti novolesovci so mu 8. februarja v sejni dvorani tudi čestitali za pomemben jubilej: 50 let življenja, 35 let revolucionarnega dela, 25 let dela v gospodarstvu in 20 let dela na Dolenjskem. Svojo čestitko je Miloš Jevšček takole končal: „Prepričan sem, da bo tvoja osebna vdrina, prepričanje v uspeh in delo za nas, tvoje sodelavce in celoten kolektiv, tista kohezijska sila, ki bo še vnaprej povezovala enotnost kolektiva.“

Zelim ti v imenu organov upravljanja, celotnega kolektiva in vseh sodelavcev obilo zdravja in dobrega počutja z željo, da bi še dolgo ostal naš in pri nas.“

Zveza sindikatov Slovenije je po daljši razpravi sprejela sindikalno listo za leto 1975. Lista ureja stališča, za katera je po mnenju sindikatov potrebno doseči usklajeno urejanje v samoupravnih sporazumih, internih aktih temeljnih in drugih organizacij združenega dela ter v družbenih dogovorih.

Za naše bralce smo zbrali samo tista določila, za katera menimo, da jih bodo najbolj zanimala.

1. Najnižji osebni dohodek mora znašati najmanj 60 % povprečnega mesečnega osebnega dohodka na zaposlenega v SR Sloveniji v preteklem koledarskem letu.

2. Najvišji osebni dohodek nima absolutne zgornje meje za merljivo delo, določi se v samoupravnih sporazumih.

3. Osebni dohodek pripravnikov:

- a) s srednjo šolo največ 70 % povprečnega osebnega dohodka,
- b) z višjo šolo največ 90 % povprečnega osebnega dohodka,
- c) z visoko šolo največ 105 % povprečnega osebnega dohodka na zaposlenega v SR Sloveniji v preteklem letu.

4. Dnevnice in stroški prenočevanja za čas odsotnosti 8 do 12 ur največ 90 din, za čas odsotnosti več kot 12 ur pa 140 din. Stroški prenočevanja na podlagi računa največ do 160 din in prenočevanje brez raču-

na največ do 70 din. Dnevnice za službena potovanja v tujino veljajo po zakonu in predpisih za upravne organe SR Slovenije.

5. Kilometrini za prevoz z osebnim avtomobilom na službeni poti znaša 1,50 din za prevoženi kilometer.

6. Povračilo stroškov za prevoz na delo in z dela se ureja tako, da mora upravičenec sam plačati najmanj 30 din, kjer ni možnosti za prevoz z javnimi prevoznimi sredstvi, se prizna največ 0,50 din za km.

7. Regres za prehrano med delom v primeru organizirane prehrane znaša največ do 200 din, v primeru neorganizirane prehrane pa največ do 100 din. Regres se ne more izplačati v gotovini.

8. Nagrade učencem v gospodarstvu:

- za prvi letnik najmanj 600 din,
- za drugi letnik najmanj 700 din,
- za tretji letnik najmanj 850 din.

9. Regres za letni dopust pripada najmanj 900 din in največ 1100 din za zaposlenega.

10. Nagrade ob delovnih jubilejih:

- Za deset let delovne dobe 2.300 din,
- za 20 let delovne dobe 3.450 din,
- za 30 let delovne dobe 4.600 din.

Načrt dela RO sindikata delavcev lesne industrije in gozdarstva

Izhajajoč iz sklepov osmega kongresa Zveze sindikatov Slovenije, programa za ustanovitveni republiški sindikalni konferenci delavcev lesne industrije in gozdarstva Slovenije, iz neuresničenih nalog operativnega delovnega programa republiške konference in upošteva najpomembnejše naloge sindikatov v letu 1975 je republiški odbor sindikata delavcev lesne industrije in gozdarstva Slovenije sprejel načrt dela za 1975.

1. Uveljavljanje samoupravnega organiziranja delavcev v TOZD in druge organizacije združenega dela:

a) Samoupravno organiziranje delavcev v TOZD in delovne organizacije.

b) Samoupravno organiziranje delavcev v sestavljene organizacije združenega dela, poslovne skupnosti in podobno.

c) Nadaljnje organiziranje in razvoj samoupravne delavske kontrole.

2. Produktivnost dela in pogoj za ustvarjanje dohodka.

3. Dograjevanje sistema samoupravnega sporazumevanja o dohodku in njegovi delitvi.

4. Srednjeročno in dolgoročno načrtovanje razvoja temeljnih organizacij združenega dela, OZD, SOZD in panog gozdarstva ter lesnopredelovalne industrije.

5. Obravnavanje življenjskih in delovnih pogojev.

6. Delovanje samoupravnih interesnih skupnosti v gozdarstvu in lesnopredelovalni industriji.

7. Organiziranost sindikata in kadrovska politika.

8. Športna rekreacija in organizacija delavskih športnih iger.

9. Mednarodni in medrepubliški odnosi.

Mobilizirati vse moči

V prejšnji številki glasila smo bili seznanjeni s programom dela, ki je bil sprejet na OO ZK, delavskem svetu podjetja in IO sindikalne konference NOVOLES. V programu je bila prikazana pot, ki jo je NOVOLES preстал na gospodarskem področju v letu 1974. Pot ni bila lahka in enostavna, saj so bili nekateri meseci zelo kritični. Leto 1975 ne kaže nič boljše perspektive, ampak nas čaka trdo delo na delovnih mestih, če bomo hoteli doseči dokaj zadovoljive rezultate. Za doseganje boljših rezultatov je jasno, da mora biti OO ZK ustrezno organizirana in mobilizirana. Zato je bil sprejet nov akcijski program, ki usmerja člane ZK v akcijo in jim nalaga tudi obveznosti.

Pri obravnavanju doseganje aktivnosti smo člani ZK ugotovili, da še vedno niso mobilizirane vse moči in da z boljšim, bolj aktivnim pristopom k delu lahko dosežemo še dosti več.

Prvi del akcijskega programa obravnava gospodarsko politiko. Komunisti moramo biti neprenehoma seznanjeni z rezultati dela in v primeru slabših rezultatov takoj ukrepati. Zato so zadolžene organizacije in aktivni ZK po TOZD, da se redno mesečno informirajo z rezultati uresničevanja proizvodnega načrta in ostalimi težavami, ki nastopajo pri poslovanju v TOZD. Pri tem moramo povedati, da samo z discipliniranim izvajanjem nalog in ustreznim organiziranjem lahko dosežemo cilje, ki si jih zastavljamo na začetku meseca.

Prav tako se moramo zavedati, da v sedanjem stanju lahko samo z delom in disciplino vplivamo na zvišanje osebnega dohodka in si na ta način privoščimo ustrezní življenjski standard. Drugi del programa je samoupravna organiziranost.

V Novolesu smo konstituirali 7 TOZD in eno DSSS. To je že precej močna samoupravna zasnova, ki lahko učinkovito deluje le, če je ustrezno samoupravno organizirana. Gre predvsem za zagotovitev odločanja o ustvarjanju in delitvi dohodka. To pa ni tako preprosto, kot je videti:

TOZD je treba ustrezno organizirati in nanjo prenesti ne samo pravice, temveč tudi obvez-

nosti. Vsaka TOZD se mora zavedati, da je precej od nje odvisno, kako bo ustvarjala dohodek, kako ga bo delila, kako bo upoštevala solidarnost TOZD, ki se lahko iz objektivnih razlogov znajdejo v težavah, in podobno. To je precej zapleten mehanizem, zato smo si enotni, da moramo še bolj okrepiti informiranost na vseh TOZD, predvsem pa vztrajati pri realizaciji nenehnega dela delovnih skupin.

Z večjim informiranjem bomo dosegli bolj aktivno sodelovanje neposrednih proizvajalcev, dvignili čut odgovornosti in dosegli, da bomo hodili na delo ne zgolj zaradi osebnega dohodka, temveč z željo, da dosežemo boljše rezultate, večjo produktivnost in boljša izhodišča za napredek.

V nadaljevanju programa je načrtana ustrezna organiziranost organizacije ZK. Če želimo biti komunisti učinkovitejši in prisotni v neposredni proiz-

vodnji, se moramo organizirati tako, da lahko to dosežemo. Zato mora imeti vsaka TOZD svojo organizacijo ZK, osnovno celico delovanja ZK. Te organizacije morajo skupaj s sindikatom, mladino in samoupravnimi organi TOZD tvoriti osnovno družbeno politično dejavnost v TOZD. Samo tako se bo organizacija ZK približala delavcu in ga pritegnila k sodelovanju.

V programu je tudi poglavje o vprašanju integracije. Vsekakor smo člani ZK NOVOLES zainteresirani za to, kako se Novoles vključuje v integracijske procese. Sestavljena organizacija združenega dela UNILES je dejstvo, ki se ga komunisti zavedamo, zato moramo redno spremljati razvoj tako velike

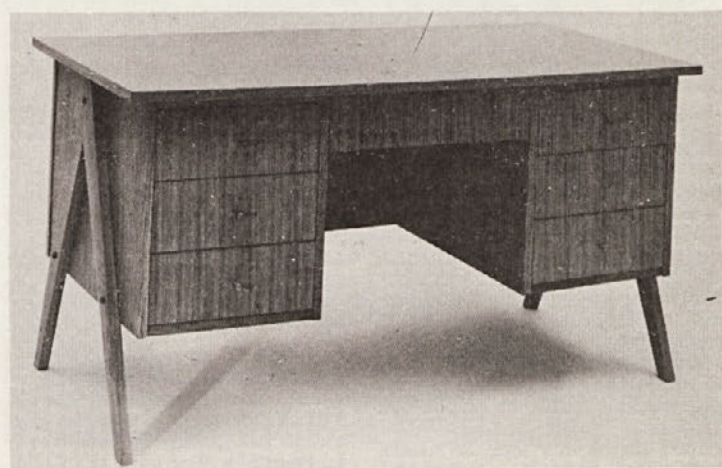
organizacije, kot je ta in se preko svojih delegatov v UNILESU zavzemati za čimbolj učinkovito organiziranost te velike SOZD.

Tudi vprašanje OD ni še dokončno razčiščeno. V okviru stabilizacijskega načrta je potrebno opraviti:

- revizijo analitične ocene delovnih mest,
- izdelati nov sistem na podlagi dohodka in solidarnosti,
- osebno oceno,
- razčistiti vprašanje norme ure ali akordov.

Na prihodnji seji bo OO ZK NOVOLES obravnavala še vprašanje družbenega standarda in stanovanjske izgradnje, kar bo tudi vključila v svoj akcijski program.

JADRANKO ŠNIDARŠIČ

Nov zakon o varstvu pri delu

Naša samoupravna družba je vedno posvečala posebno pozornost varstvu pri delu. Zato ni čudno, da so zadnje ustavne spremembe zahtevale nov pristop k varstvu pri delu. Tako je glavna značilnost medsebojnih razmerij v združenem delu odražena tudi na področju varstva pri delu, ki je ne samo pravica, ampak dolžnost delavcev.

Težišče nove ureditve varstva pri delu sloni na sporazumevanju in dogovarjanju. Pri tem ima država še vedno veliko pravic in dolžnosti. Zankrat še nimamo zveznega zakona o varstvu pri delu, imamo pa v naši republiki zakon, ki je bil sprejet v lanskem letu.

Kako bomo torej urejevali varstvo pri delu po novem zakonu v TOZD glede na ustavno načelo, po katerem ima delavec ne le pravico do dela, temveč tudi pravico do dela v združenem delu s sredstvi dela, da odloča o svojem delu, o pogojih in rezultatih svojega dela?

Skupščina SR Slovenije je na 6. seji zbora združenega dela 16. oktobra 1974 sprejela zakon o varstvu pri delu. Doslej sta varstvo pri delu urejala temeljni in republiški zakon o varstvu pri delu.

Prizadevanja pri izdelavi zakona niso potekala le v smeri ustavnega usklajevanja in za zajetje pozitivnih

izkušenj, temveč tudi k vsebinsko boljši ureditvi varstva pri delu.

Zakon naj zagotavlja enotno in celovito ter samoupravno urejanje varstva pri delu in tudi odgovornost za to področje, ki je izrednega pomena za varno in uspešno delo delavca. Nov zakon o varstvu pri delu ureja le splošna sistemska vprašanja, konkretno urejanje tega področja pa je prepuščeno samoupravnemu urejanju v organizaciji združenega dela. Novi zakon torej:

določa temeljne pojme, vsebino in obseg varstva pri delu;

ureja sistem za določanje in predpisovanje skupnih in posebnih varstvenih ukrepov in normativov;

določa temeljne pravice, obveznosti in odgovornosti delavcev in njihovih organizacij združenega dela;

nadzorstvo ob upoštevanju načel mednarodne konvencije o inšpekciji dela;

ureja vsebino in način vodenja evidenc ter sestavljanje poročil o stanju in problemih varstva pri delu; v kazenskih določbah določa denarne kazni za gospodarske prestopke in prekrške;

v prehodnih in končnih določbah ureja veljavnost predpisov o varstvu pri delu in samega zakona.

V katerih samoupravnih sporazumih oziroma izvršilnih predpisih bo

mo določili pravice in obveznosti ter varstvene ukrepe in normative iz varstva pri delu?

1. Pravice in obveznosti s področja varstva pri delu bomo določili v samoupravnem sporazumu o varstvu pri delu delavcev v združenem delu.

2. Varstvene ukrepe in normative, s katerimi bomo določili načine in sredstva za odkrivanje, preprečevanje oziroma odstranjevanje vzrokov, zaradi katerih pri delu lahko pride ali je prišlo do poškodb, poklicnih bolezni in drugih škodljivih posledic za delovno sposobnost, zdravje in življenje delavca, bomo določili:

s pravilnikom o varstvu pri delu, z navodili o periodičnih pregledih in preizkusih delovnih priprav in naprav.

3. Področje požarnega varstva bomo uredili tako, da bomo navedli pravice in obveznosti, določene v združenem delu. V posebnem pravilniku o požarnem varstvu bomo določili potrebne ukrepe za varstvo pred požarom, kar zahtevajo pogoji dela v TOZD. Tako so strjeni napotki, kako bomo delali po novem zakonu o varstvu pri delu.

Zavedati se moramo, da nas na področju varstva pri delu čakajo obširne in zelo pomembne naloge, ki imajo življenjski pomen za delavce v združenem delu.

Tone Špelko, var. ing.

Odmevi gospodarske krize

Svet je zaplul v eno največjih gospodarskih kriz — Prisotna je močna inflacija vseh valut — Izdelki s področja Pacifika so cenejši od naših proizvodov — Treba bo preveriti normative — Vprašanje surovin in njihova perspektiva predelave je zelo aktualno — Kako najti skupni interes z gozdarji? — To so samo nekatere od misli, ki jih je za naš časopis povedal dipl. ing. Vili Pavlič, s katerim smo se pogovarjali o gibanjih v svetovnem gospodarstvu in o tem, kako se ta gibanja zrcalijo v naši proizvodnji in prodaji.

Vprašanje: TOVARIŠ PAVLIČ, GOSPODARSKO SITUACIJO V SVETU LAHKO OZNAČIMO KOT KRITIČNO. ČEPRAV SO STROKOVNJAKI PREDVIDEVALI, DA BO KONEC KRIZE OB KONCU LANSKEGA LETA, SE TO NI ZGODILO. ŠE VEČ. KRIZA NARAŠČA. Z NJO TUDI INFLACIJA. PROSIMO VAS, DA NAM POVESTE, KAJ SE PRAVZAPRAV DOGAJA V SVETOVNEM GOSPODARSTVU?

Odgovor: Mislim, da je bilo za l. 1974 značilno, da je svet zaplul v eno največjih gospodarskih kriz v povojnem času. Ta kriza je v letu 1975 dobila še ostrejšo in širše dimenzije, ki se zlasti izražajo v povečani inflaciji, zlasti dolarja, angleškega šterlinga, francoskega franka. Narašča tudi brezposelnost. Tako imajo Danci 10 % brezposelnost, Američani 7 %, a po najnovejših podatkih je že dosegla 8,5 %. Mislim, da ni potrebno na široko razlagati, kaj pomeni brezposelnost. Predvsem pomeni zmanjšano kupno moč. Zaradi tega kupci postajajo oprežnejši pri svojih odločitvah. S tem se jasno zmanjšuje prodaja. Ker pa je Jugoslavija močno, lahko rečem, življenjsko vezana s svetovnim trgom, nas ta situacija močno prizadeva. To se odraža predvsem v tem, da imamo težje pogoje za uvrstitev našega blaga na tuja tržišča. V tem kriznem obdobju, recimo, beležimo izredno močan padec stanovanjske izgradnje. Padec stanovanjske izgradnje že po sami zakonitosti pomeni tudi padec nakupa pohištva. Tako je, recimo, Amerika v prejšnjih letih gradila letno okrog 2,5 mil. stanovanjskih enot, medtem ko je ta izgradnja v letu 1974 padla za 50 %. Obstoje določene napovedi, da bo stanovanjska izgradnja začela v l. 1975 naraščati. To seveda ne pomeni, da bo istočasno naraščalo povpraševanje po pohištvu, ker velja ta zakonitost: pol leta do enega leta po začetku stanovanjske izgradnje se začne povečevati povpraševanje po pohištvu.

V tej krizni situaciji beležimo tudi močno inflacijo vseh valut, posebno pa dinarja. Da bi nesreča bila še večja, beleži dinar inflacijsko stopnjo 30 %, medtem ko dolar 12 %. Na žalost se ta razkorak ne odraža tudi v pariteti dolar — dolar. Za dolar dobimo 17 din za polna tri leta. To bi pomenilo, da ima dinar isto inflacijsko stopnjo kot dolar, kar pa ne drži. In to je eden od vzrokov, zakaj postajamo manj konkurenčni. Našo inflacijo vgrajujemo v ceno našega izdelka. Dejstvo je, da bi realna vrednost dolarja bila 20 din. In če bi bilo temu tako, bi se svet našel izdelki bolje uveljavili na svetovnem trgu. Vedeti moramo, da se borimo na ameriškem trgu, ki je za nas trenutno življenjskega pomena, predvsem za tovarno drobnega pohištva.

Vprašanje: TOVARNA DROBNEGA POHIŠTVA IZVAŽA VELIKO SVOJIH PROIZVODOV NA AMERIŠKO TRŽIŠČE. KAJ

SE PRAVZAPRAV DOGAJA NA AMERIŠKEM TRŽIŠČU IN KAKO SE BODO TE SPREMEMBE ODRAZILE NA NAŠO PRISOTNOST NA AMERIŠKEM TRGU?

Odgovor: Na tem trgu se borimo z močno konkurenco ameriške proizvodnje, ki je za 15 do 20 % cenejša od naše. Istočasno je na ameriškem trgu prisotna vse večja konkurenca izdelkov s področja Pacifika. To so področja, na katerih je prisoten ameriški kapital. Znano je, da se ameriški kapital vedno seli tja, kjer je delovna sila najcenejša in kjer je surovina najdostopnejša. Imamo podatke, da dclavec na Thajvanu dela za 7 do 8 dolarjev na teden in to brez proste sobote in še 12 ur dnevno. To praktično pomeni, da ameriški kapital izkorišča delovno silo do maksimuma. Ker je ameriški kapital šel tja tudi z najmodernejšo tehnologijo, na drugi strani ima pa po ceni surovino in delovno silo, ni čudno, da so ti izdelki na ameriškem tržišču cenejši od naših za 30 do 40 %. Govorim konkretno o gugalnikih kategorikoli tipa.

V ameriški proizvodnji je situacija sledeča. Proizvodnja je cenejša od naše in kaže, da bo še cenejša. Zakaj? V povprečju je ameriška lesna industrija odpustila 30 % delovne sile. Preostalih 70 % pa so se v strahu, da tudi oni ne bi ostali brez posla, toliko izboljšali na delovnem mestu, da praktično naredijo toliko, kolikor so prej vsi skupaj. To pomeni, da ti odpusti niso zmanjšali proizvodnje, ampak so rodili večjo produktivnost, ki bo na trg v posledici prinesla cenejši izdelek. To bo nov udarec našim proizvodom na trgu ZDA.

Dejstvo je, da tudi na ameriškem trgu pada prodaja, da beležijo za posamezne kvartale padec prodaje 20 do 30 % glede na predhodni kvartal. Kje se bo to padanje zaustavilo, ne moremo točno nihče predvideti. Strokovnjaki trdijo, da bo to ob koncu prvega polletja 1975. Takšne napovedi so obstojale tudi lansko leto, a se niso uresničile. Moramo biti previdni in računati z dejstvi, kakršna so.

Moram reči, da imajo naši kupci izredno visoke zaloge blaga, ki so ga plačali po visokih cenah v preteklem obdobju. Zaradi tega se ti isti kupci še težje odločajo za nove nabave. Zelijamo namreč čimprej odpraviti zaloge, ker morajo vrniti denar bankam, od katerih so dobili kredit za nakup tega blaga. Pri sedanjem stanju je jasno, da bo zmanjševanje zalog trajalo dlje kot v normalnih pogojih. S tem dejstvom moramo tudi mi računati. Kupec se bo namreč odločil za novo blago šele takrat, ko bo praktično brez zalog in ko bo vedel, da mu novo blago ne bo ostalo v skladišču.

Vprašanje: OČITNO JE, DA MI V TAKŠNI SITUACIJI NE SME-

MO SEDETI MIRNO IN SAMO GLEDATI, KAJ SE DOGAJA. JASNO JE, DA BOMO MORALI TUDI MI UKREPATI. KAJ IN KAKO?

Odgovor: Predvsem moramo razčistiti nekatere stvari in določiti nadaljnji tok proizvodnje. Izhajati moramo iz dejstva, da za polno proizvodnjo, takšno kakršno smo planirali, naročil ni. Naročil ni po cenah, kakršne smo planirali. To pomeni, da se bomo morali odločiti:

1. za obseg proizvodnje. Če obdržimo takšen obseg, kakršnega smo planirali, se moramo zavedati, da bomo morali narediti nekaj na področju cen in se izenačiti s konkurenco. To pa pomeni znižanje cen. Kakšno naj bi bilo to znižanje, je težko reči. Ene teorije trdijo, da znižanje cen ne predstavlja začetek večje prodaje, ampak da si s tem proizvajalec naredi samo medvedjo uslugo, ker bo moral v času konjunktive začeti z nizkimi cenami. Dejstvo je, da se naši proizvodi ne bodo prodajali na ameriškem trgu, če se ne bodo vsaj izenačili s ceno ameriškega proizvoda. Ta dva izdelka, naš in ameriški, se namreč lahko primerjata po kvaliteti, medtem ko sta naš in pacifiški v kvalitetnem razkoraku v našo korist. Mislim, da izenačevanje s pacifiškimi proizvodi ne bo potrebno.

Kaj torej moramo narediti? Osebo sem prepričan, da nas je pokvarila konjunktura v zadnjih letih. Nismo razmišljali, kako doma iskati notranje rezerve, kako narediti več, kako narediti bolj kvalitetno, oziroma tako kvalitetno, kot smo že znali delati. Kako do maksimuma izkoristiti surovino, ki je postala največja postavka v naših kalkulacijah. Mislim, da smo zaspali. Našo neproduktivnost, neorganiziranost, slab odnos do surovine, smo vgrajevali v ceno. To gre samo do določene meje. Mislim, da so na teh področjih naše sedanje notranje rezerve. Mislim, da moramo pogledati, kako je z disciplino. Naj bo osem ur delovnega časa namenjeno delu, ne nedelu.

2. Preveriti moramo vse normative v proizvodnji, če so realni ali preohlapni, ali pa morda tudi nekje prenapeti, kar ima za rezultat večji škrt. Mislim, da je treba narediti analizo vseh delovnih mest in po modernih metodah ugotoviti, kaj se da narediti...

Ugotavljamo namreč, da ima Novoles enega od najnižjih ostankov dohodka v lesni industriji, kar pomeni, da imamo: ali neugodno strukturo proizvodnje v primerjavi z ostalo lesno industrijo, ali pa da smo toliko manj produktivni. Analize kažejo, da ima Novoles za ta obseg proizvodnje, ki ga danes ima, 200 do 300 ljudi preveč. Se pravi, da bi s toliko manj ljudmi moral imeti enak obseg proizvodnje. S tem bi se tudi kazala ali večja akumulativnost ali večja konkurenčnost podjetja.

Vprašanje: TOLIKO TOREJ O NOTRANJH REZERVAH, KI JIH BOMO MORALI POISKATI. NAŠE PROIZVODE ZELO BREMENIJO TUDI CENE SUROVIN. O SUROVINAH JE NEDAVNO RAZPRAVLJAL TUDI POSLOVODNI ODBOR. KAJ BO TREBA NAREDITI NA TEM PODROČJU?

Odgovor: Vprašanja surovin in njihove perspektive v predelavi je zelo aktualno. V zadnjih dveh letih

smo bili pod stalnim udarom cen. Praktično smo morali iz meseca v mesec priznati višje cene surovin. Bili smo postavljeni pred zid. Ali kupiti surovino po višji ceni, ali ne delati. Samo takrat smo to podražitev vkalkulirali v ceno izdelkov. Danes je temu konec. Začeti bomo morali kalkulirati z obratnega konca. Doslej smo rekli: surovina stane toliko, režija toliko, cena je takšna in kupec, ti jo moraš plačati. In jo je moral plačati. Danes, ko je situacija na trgu drugačna, ko se borimo z recesijo, bomo morali tudi drugače preračunavati. Trg namreč priznava določeno ceno in iz te cene bomo izhajali nazaj. Morali bomo reči: po tej ceni smo zmožni proizvoditi, zato smo zmožni za surovino plačati toliko. To se pravi, da bomo morali začeti akcijo zniževanja cen surovinam. To je neizbežno, kajti če hočemo zagotoviti predelavo količin, s katerimi naše surovinsko zaledje računa na nas, potem bo cena surovin morala pasti. Zlasti zaradi tega, ker vemo da cene surovin niso naraščale zaradi hitrega naraščanja stroškov, ampak so rastle zaradi konjunkturalnih gibanj v svetu. Osebo sem prepričan, da so v cenah surovin še rezerve in da se bomo morali z gozdarji o tem še pomeniti... Ali bomo našli skupni interes in to krizo skupno preživeli, ali pa se ne bomo obdržali na tem trgu. Kakšne so posledice tega je povsem jasno.

Vprašanje: KAJ PA ZUNANJI DEJAVNIKI: GOSPODARSKA ZBORNICA IN DRŽAVA?

Odgovor: Naslednja akcija ki jo bomo morali izpeljati, je akcija v okviru gospodarske zbornice, kjer bomo zahtevali, da se v izvozu nekaj dejansko premakne. Ni mogoče ostati samo na paroli „izvoz je treba povečati za 10 %“, ne da bi vedeli, kako in pod kakšnimi pogoji. Morali bomo vztrajati, da se pariteta dolar — dinar realno ovrednoti, da se regulirajo izvozne premije, da se prizna refakcija pri izvozu ipd. Vse izdelke, katere prodajamo preko velike luže, prodajamo po tarifi CIF. To se pravi, da tudi mi nosimo stroške krčenja in pomorske vozarine. Tudi ta postavka je v zadnjem času močno narasla, skoraj za 100 %. Država daje določeno refakcijo v višini 20 %, če izdelke prepeljemo z jugoslovansko ladjo. Če jo vozimo s katerokoli drugo, to refakcijo ne dobimo. Poleg tega bo treba dobiti kredite za pokritje zalog, ki bodo sedaj neizogibne.

Imamo zagotovljeno prodajo naših proizvodov v višini 50 do 75 %. To pomeni, da bo moralo ostalih 25 % bremeniti Novoles. Vprašanje, ki si ga moramo zastaviti, je: ali bomo torej proizvajali na polno in se vnaprej zavedali, da bodo zaloge naraščale, ali se bomo odločili za manjšo proizvodnjo s tem, da bomo proizvedli samo tisto, za kar vemo, da bomo prodali?

Moramo se zavedati, da je tudi problem nelikvidnosti vedno večji, da so možnosti za dobičanje kratkoročnih kreditov za pokritje obratnih sredstev vse manjše in da zaloge pomenijo za vsako podjetje izredno obremenitev, ker vsaka zaloga veže veliko sredstev.

Očitno je, da so pred nami pomembni trenutki. Zavedati se moramo, da ne smemo čakati z odločitvijo. V tem primeru čas ne bo delal za nas!

Organiziranost mladih po kongresih

Ker potekajo po TOZD priprave na sprejem mladih v Zvezo socialistične mladine Slovenije po novih načelih in ker prvi rezultati kažejo na slab odziv oziroma pripravljenost mladih, da vstopijo v mladinsko organizacijo, menim, da se morajo mladi najprej seznaniti z organiziranostjo mladih po 9. kongresu ZSMS in ZSMJ.

Član ZSMS je lahko vsaka mladinka ali mladinec v starosti od 14 do 27 let, ki to želi in sprejme programsko načela ZSMS, ima tovariško vedenje ter pravilen odnos do osnovnih vrednot naše samoupravne socialistične družbe. Vstopanje v organizacijo je prostovoljno. Zaradi tega je potekalo evidentiranje članstva po TOZD na podlagi izjav, s podpisom katerih so mladi potrdili, da vstopajo v ZSMS, oziroma se vključujejo v osnovno organizacijo mladih v TOZD, ter da so pripravljene aktivno delovati. Kot sem že omenil, je bil odziv zelo slab, saj v nekaterih TOZD niso zbrali niti po 10 podpisov, kolikor je potrebno za ustanovitev osnovne organizacije. Kaj je temu vzrok, ali nepravilno in premalo organizirano izpeljana akcija, premajhna osveščenost mladih, nezainteresiranost, strah pred nalogami? Omenim naj, da je vsak mladinec, preden je s podpisom potrdil pripravljenost vstopiti v ZSMS, prebral, kakšni so pogoji za sprejem. Glavni pogoj je aktivno sodelovanje pri graditvi naše samoupravne socialistične družbe. Po zbranih izjavah je naloga starih vodstev po TOZD, da izvedejo konstituiranje osnovnih organizacij in volitve organov organizacije.

Nujno je, da se ob konstituiranju sprejmejo programi dela, katerih glavna naloga bi bila boj za uresničevanje ustave in s tem za samoupravne družbenoekonomske odnose, kar mora postati tudi središče idejnopolitičnega samoupravnega in akcijskega delovanja osnovnih organizacij. Mladinska organizacija je z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami in organi v TOZD odgovorna za samoupravni, ekonomski in socialni položaj delavca, posebno pa mladih v TOZD. Zavzemati se bomo morali, da bo v vseh organih upravljanja ustrezna zastopnost mladih in žensk in da bo usklajevanje samoupravnih aktov z novo ustavo in zakonskimi spremembami hitrejše. Mlade bo potrebno na predavanjih seznaniti z delovanjem delegatskega sistema ter z dolžnostmi, pravicami in odgovornostjo delegata. Zavzemati se bomo morali za uveljavitev samoupravne delavske kontrole.

Osnovna organizacija bo dolžna na vseh ravneh delovati s sindikalno organizacijo in osnovno organizacijo ZK.

Program dela, sprejet v osnovnih organizacijah, bo moral temeljiti na programskih načelih in dokumentih ZSMJ in ZSMS ter programu dela, sprejetega na 1. seji OK ZSMS Novo mesto. Pri vsem tem pa so pravice in dolžnost članov ZSMS, da se aktivno vključijo v uresničevanje programskih načel ter ciljev statuta ZSMS.

Član ZSMS ima po statutu ZSMS pravice in dolžnosti:

da aktivno dela v organizaciji in organih ZSMS in da aktivno sodeluje pri oblikovanju programa, vsebine dela in načina uresničevanja,

da se neposredno zavzema za uresničevanje sklepov in stališč organizacije in organov ZSMJ in ZSMS ter je odgovoren za uresničevanje le-teh,

da aktivno in enakopravno sodeluje v razpravi in sprejemanju sklepov in stališč, ki so v pristojnosti osnovne organizacije in organov, katerih član je,

da predlaga, voli in je voljen v vse organe ZSMS in ZSMJ ter da sodeluje pri odločanju in merilih za volitve v vse organe ZSMJ,

da kritično in samokritično razpravlja o svoji aktivnosti, delu organizacije in organov ZSMS ter s tem povečuje svoje angažiranje, delo organizacije in organov celotne Zveze socialistične mladine Jugoslavije,

da kritično razpravlja o delu članov organov ZSMS ter o njihovem odpoklicu ali menjavi,

da organizacijam in organom ZSMS daje predloge in vprašanja, ki se nanašajo na njihovo delo ter da od njih zahteva in dobiva odgovore,

da se obrača na organizacijo za pomoč v reševanju svojih življenjskih problemov in vprašanj,

da v skladu s svojimi željami in koristmi sodeluje v nekaterih družbenih aktivnostih na področju kulture, znanosti, tehnike, telesne kulture, turizma in drugih oblikah interesnega organiziranja mladine ter tako deluje in se angažira, da le-te razvija in razširja,

da odgovorno izvršuje svoje naloge, ki jih ima kot proizvajalec in delovni človek,

da se aktivno vključuje v delo družbenopolitičnih organizacij in društev, katerih član je, da sodeluje v reševanju vseh družbenih vprašanj z aktivnim vključevanjem v organih samoupravljanja v temeljnih organizacijah združenega dela in družbenopolitičnih organizacijah,

da deluje in skrbi, da čimvečje število mladine sprejema statut ZSMJ in ZSMS ter se včlanja v ZSMS,

da se vsestransko informira o družbenih vprašanjih ter da spremlja družbena gibanja pri nas in v svetu,

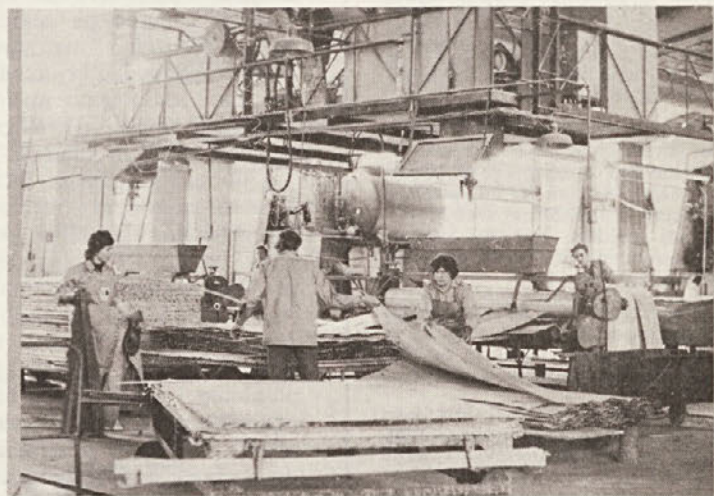
da deluje in se bori za razvijanje in krepitev ljudske obrambe, neodvisnost in suverenost socialistične samoupravne družbene skupnosti jugoslovanskih narodov in narodnosti,

da se idejnopolitično izobražuje,

da redno plačuje članarino.

Po vsem tem je naša naloga, da čimprej reorganiziramo mladinsko organizacijo, kajti le tako bomo lahko uspešno reševali naloge in zadolžitve, dane z dokumenti ZSMS in ZSMJ ter sprejetimi programi dela.

Jože Novinec

Potek reorganizacije

V mladinskih vrstah se je v zadnjem času marsikaj spremenilo. Posebno veliko sprememb je nastalo po IX. kongresu mladine v Murski Soboti oktobra lani. Tam se je Zveza mladine Slovenije preimenovala v Zvezo socialistične mladine Slovenije, ker to ime bolj ustreza današnjemu času, mestu in vlogi mladine v današnji družbi. Sprejet je bil nov statut, resolucija in akcijski program.

Glede članstva je bilo izraženo mišljenje, da se vsak član aktivno udeležuje pri reševanju problemov, ki zadevajo mlade ali celotno skupnost. Tako je tudi formuliran člen v statutu ZSMS. Posledica tega je bila, da je potrebno vsakega mladince vprašati, če je pripravljen sodelovati, to pa je v bistvu ustanavljanje na novo, saj je potrebno izvesti akcijo v vsej Sloveniji.

Predsedstvo „Novolesovih“ mladincev je o tem razpravljalo na sestanku in izbralo najboljši način za izvedbo. Odločili smo

se, da na kratko obvestimo mladince o tem na posebnem letaku. Razdelili smo jih po obratih in potem čakali na odziv. Ob rezultatih smo bili nemalo presenečeni. Za informacijo samo nekaj številke:

V TSP 36 prijavljenih mladincev, v TDP 16, v TVP 4! Te številke so zelo zaskrbljujoče in ne vem, kaj je vzrok temu, da mlade ljudi odbija od sodelovanja v organizirani skupini. Mogoče je ta ocena še prenapla in bi bilo potrebno še nekaj časa, da bi bil odziv zadovoljiv. Najmanjše število mladincev za osnovno organizacijo v TOZD naj bi bilo 10.

Z ozirom na to, da je „Novoles“ glede na starost delavcev mlad kolektiv, bi lahko pričakovali večji odziv. Tudi v mladinski organizaciji se usposablajo in nabirajo izkušnje mladi samoupravljalci, ki bodo odigrali vlogo v jutrišnjem življenju.

Milan Eržen,
podpredsednik ZMS
„NOVOLES“

8. februar — slovenski kulturni praznik

Že trideset let praznujemo 8. februar kulturni praznik. Na ta dan se spomnimo smrti Franceta Prešerna, našega največjega pesnika, ki je omahnil v smrt star komaj 48 let. Morda se bo kdaj vprašal, zakaj praznujemo ravno na obletnico Prešernove smrti, zakaj ne na dan smrti kakšnega drugega pesnika ali pisatelja, npr. Cankarja, Zupanciča ali morda Gregorčiča? Da, res bi lahko praznovali praznik kulture na kakšen drugi dan, toda Prešeren je bil prvi, ki je izrazil svoje svobodomiselnost nazore v pesmih, napisal je satiro, naperjeno proti pristašem dunajske cerkve in politične oblasti. Prvi je uvedel v našo literaturo veliko novih pesniških oblik.

Prešeren je bil marsikdaj kaznovan zaradi svoje odkritosti, niso in niso mu dali dovoljenja za samostojno službo. Očitno so mu pogosto sestajanje z nekaterimi svobodomiselnimi meščani, kajti bil je vnet zagovornik pravic meščanov proti brezobzirni gospodi.

Toda kljub vsem težavam, ki mu jih je prizadejala tedanja gospoda, je vztrajal pri svojih mislih in težnjah do konca svojega kratkega življenja.

Kot njegova zapuščina slovenskemu narodu je ostala le drobna knjiga Poezij in nekaj rokopisov, v katerih je toliko lepote in miselnega bogastva, da so dajali in še dajejo slovenskemu ljudstvu eno najmočnejših spodbud za kulturno delo in politično osvoboditev.

Majda Medic, 7. a,
literarni krožek osnovne šole
Vavta vas

Moja mati delavka

Moji mami je Ime Ivanka Bukovec. Zaposlena je v podjetju Novoles, v tovarni stilnega pohištva. Pri tem podjetju dela že 7 let.

Sedaj je zaposlena v tapetništvu v TSP. Poprej je bila materialna knjigovodkinja, ker pa sva bili midve s sestro majhni, je morala zapustiti službo. Pozneje ni dobila dela na tem delovnem mestu, zato je šla v lakirnico. Ker je delo v tem oddelku škodovalo njenemu zdravju, se je preselila k tapetništvu, kjer je še sedaj. Njeno delo je zelo naporno. V tapetništvu opravlja razna dela: tapetira stole, posteljne končnice, oblači blazine foteljev in kavčev, tapetira garderobne stene ter gugalnike.

Njeno delo se začne ob 6. uri zjutraj, konča pa se ob dveh popoldne. Proti koncu meseca mora delati tudi nočure, kar je za najo s sestro zelo težko, saj jo tako vidiva le ob večerih in zjutraj, pa še takrat je zelo izmučena.

Mirjana Bukovec,
literarni krožek, 7. a

Mednarodno leto žena

Na predlog generalne skupščine Združenih narodov praznujemo leto 1975 kot mednarodno leto žena. Ekonomskosocialni svet OZN je sprejel program proslave, ki bo potekala pod geslom „Enakost, razvoj in mir“. To je akcija, ki bo speljana v vseh državah. Po besedah generalnega sekretarja Združenih narodov Kurta Waldheima bo mednarodno leto žena imelo „značaj in smisel, kakršnega mu bomo dali in izpolnili“.

Cilji mednarodnega leta žena so predvideni z resolucijo generalne skupščine, po kateri bo leto 1975 posvečeno napredovanju enakosti med mošči in ženami, borbi za popolno vključitev žena v skupne napore razvoja s posebnim poudarkom na odgovornost žena v skupne napore razvoja s posebnim poudarkom na odgovornost žena in njihovo pomembno vlogo v gospodarskem, družbenem in kulturnem razvoju v narodnem, pokrajinskem

in mednarodnem načrtu, posebno druge deкаде razvoja Združenih narodov.

To bo tudi leto priznanja vedno večjega prispevka žena k razvoju in sodelovanju v prijateljskih vezeh med državami in utrjevanju miru v svetu.

Generalna sekretarka mednarodnega leta žena Helvi Sipilė je pomen tega leta takole opisala:

„Upamo, da bo mednarodno leto žena najavilo novo dobo v mednarodni zgodovini, ko bo vse človeštvo, ne samo polovica, sodelovalo v reševanju problemov, ki tarejo ves svet“.

Splošna ocena je, da v svetu — v razvitih in nerazvitih državah — še vedno premalo žena sodeluje pri odločanju. Najvišja mesta v svetovno važnih dogovorih vodijo moški.

Na zadnjem zasedanju generalne skupščine Organizacije združenih narodov je bilo na primer 180 žena in 2369 moških. Žena ni bilo v 55

delegacijah, 44 jih je imelo samo po eno ženo — predstavnik. To je deloma razumljivo, če vemo, da pred 82 leti ni bilo niti ene države, v kateri bi ženske imele pravico glasovanja. Pred 69 leti niti ena žena v katerikoli državi ni mogla postati članica narodnega parlamenta. Še vedno je veliko dežel, kjer žene nimajo volilne pravice. Posebno je izrazita neenakopravnost pri zaposlovanju in nagrajevanju po delu. Med 800 milijoni nepismenih na svetu je največ žensk. Po popisu prebivalstva leta 1971 je v Jugoslaviji od skupnega števila žensk 22,2 % nepismenih, na Kosovu pa celo 43,8 %.

Očitno je, da je v svetu in tudi pri nas mnogo razlogov, da se z vso resnostjo vključimo v mednarodno leto žena. To ima v naši socialistični družbi še poseben pomen, kjer so z ustavo zagotovljene pravice, ki se zaradi tradicije in premajhne angažiranosti ne izvajajo v popolnosti.

Živimo v času, v katerem dobi pregovor „brez dela ni jela“ pravo mesto. Za človeka, ki hoče delati, je dela dovolj.

Tudi moja mati je delavka. Dela v tovarni Novoles Straža v obratu TDP. Vsako jutro jo ura že ob petih kliče in mora vstati. Preden gre na delo, mora pripraviti zajtrk za nas. Ko pride domov, je utrujena, doma pa jo čaka še polno dela. V poletnem času pa se pridruži še delo na polju.

Ko sem bila mlajša, je nisem razumela, če se je v obilici dela razjezila tudi name. Čim bolj doraščam, tem bolj jo razumem in ji skušam pomagati pri obilnem delu.

Prav je, da so si žene priborile enakopravnost, a vendar so si s tem naložile dvojno delo, kajti poleg osemurnega dela v tovarni jih čaka še toliko drobnih opravkov doma.

Mira Nose, 5. razred

SLIKA NA NASLOVNI

STRANI:

ŽENA DELAVKA,

NARISALA

MAJDA KREGAR

VIII. b. VAVTA VAS

Moja mati je delavka. Zaposlena je v Novolesu. Dela pri vezanih ploščah. Tam dela že 11 let. Mislim, da je moji mami včasih težko, ker dela doma in v službi. Ko pride z dela, je zelo utrujena. Poleti se vozi v službo s kolesom, pozimi pa hodi peš. Tudi na delovnem mestu nima lahkega dela. Stara je že 43 let in je zelo delavna. Imam jo zelo rada. Včasih ji nagajam, pa mislim, da ni lepo, če svoje starše razžališ. Moram ji pomagati, ker ne more vsega sama opraviti. Čeprav nima nikoli dovolj časa, vseeno vse lepo pospravi. To je lepo, da nas otroke mamice vzgajajo in nas učijo kuhati, šivati in vse ostalo.

Velikokrat mi mamica pripoveduje, kako se za nas trudi in nas vzgaja, da bomo še bolj pridni in pošteni.

Simona Čulina, 6. a
OŠ Vavta vas

ARODNI DAN ŽENA

8. MAREC MEDNARODNI DAN ŽENA

8. MAREC MEDNARODNI DAN ŽENA

Pred tridesetimi leti

OF je spodbudila tudi samostojno organizacijo slovenske žene. Do tedaj so slovenske žene in dekleta v OF sodelovale v organizaciji, vojski ali ljudski pomoči. Toda to delo ni bilo izvedeno niti sistematično niti ni ustrezalo posebnim nalogam in zahtevam, in še manj vlogi današnje slovenske žene.

IOOF je zato sklenil podpreti željo in pobudo naših žena, da se slovenske žene povežejo v svoji protifašistični organizaciji, kakor so to storile žene ostalih južnoslovanskih narodov. V ta namen je IOOF sklenil, da se v okviru OF ustanovi samostojna ženska organizacija z imenom Slovenska protifašistična ženska zveza (SPZZ).

To je uvodni del okrožnice, ki jo je IOOF naslovil vsem poverjeništvom IOOF, okrožnim, rajonskim in terenskim odborom OF. Napisana je bila „na položaju 21. 1. 1943.“, dober mesec potem, ko je bila v Bosanskem Petrovcu prva konferenca AFZ Jugoslavije.

Prve dni maja 1943 je bil sestavljen glavni iniciativni odbor SPZZ, po vsem osvobojenem in okupiranem ozemlju Slovenije pa so nastajali okrožni, rajonski in vaški odbori. Organizacija je rasla in se utrjevala hitro. Ze v maju, juniju, juliju so odbori s terena pošiljali poročila glavnemu iniciativnemu odboru SPZZ

in pokrajinskim odborom OF, sprejemali navodila za delo in vključevali vanj vse več žensk. Konec septembra je glavni iniciativni odbor že razposlal pisma z vabili, naj pošljejo delegatke na prvi kongres „vseh slovenskih žena“, na katerem bodo tudi volitve v Glavni odbor SPZZ. Pridejo naj do našega prvega okrožnega odbora OF, SPZZ ali OK KPS, oziroma do prve enote, odkoder jih bodo poslali na določeno mesto. Prosim, pošljite jih res takoj, ker bo kongres v najkrajšem času, da bodo res pravočasno prišle, ker bi bilo škoda, če bi manjkale. Število določite sami.“

Pismo je podpisala sekretarka glavnega iniciativnega odbora Mara Rupena. Članice odbora so bile poleg nje še: Helena Puhar, Marjana Draksler, Dana Mišigaj, Mica Slander, po prihodu iz okupirane Ljubljane še Angela Očepek in Zima Vrščaj. Kratek čas je odbor vodila Zdenka Kidrič.

Prvi kongres SPZZ je bil 16. in 17. oktobra 1943 v Dobrniču na Dolenjskem. Še pred tem je udeležba žensk na kočevskem zboru odposlancev slovenskega naroda (od 1. do 3. oktobra) pokazala, kako aktivno so bile ženske vključene v narodnoosvobodilni boj in v izgradnjo ljudske oblasti: 62 jih je na seznamu udeležencev zboru, 12 jih je bilo iz-

voljenih v plenum Osvobodilne fronte, tri v slovensko delegacijo AVNOJ.

V političnem referatu na I. kongresu SPZZ je sekretarka glavnega iniciativnega odbora Mara Rupena med drugim povedala:

„... Po svojem delu so bile slovenske žene od vsega začetka močno povezane v protifašistični fronti, četudi formalno še niso bile organizirane. V skupnem delu z našo vojsko so se povezale kmečke žene z delavskimi in meščanskimi v močno, čvrsto in nezlomljivo edinstvo. To, da se danes nahajamo vse skupaj povezane in organizacijsko zajete v edinstveni protifašistični organizaciji, ni nič drugega kot logična posledica edinstva, ki je niklo v borbi, zraslo iz potokov krvi, ki so jo naše junaške žene darovale za svobodo svojega naroda... Naše hkrabre slovenske matere so, nesebično žrtvujoč kri svoje krvi na oltar svobode, dokazale, da ne zastajajo za ženami ponosnega Balkana. Tovariš Tito, vrhovni komandant NOVJ, ki tako modro vodi vse jugoslovanske narode v novo, srečnejše življenje, je dejal, da je ponosen, ker stoji na čelu vojske, v kateri sodeluje tako veliko število žena. Priznal je, da so žene po svojem heroizmu, svoji vzdržljivosti bile in so še na prvem mestu.“

Zavestna vključitev žena v narodnoosvobodilno borbo je omogočila, da je naša borba postala vsenarodna, kajti v slučaju, da bi žene ostale ob strani, bi to pomenilo, da polovica naroda ni vključena v naši borbi. Sodelovanje žene v javnem življenju ni danes plod zahteve po enakopravnosti, ker žene danes, ko smo videli v nevarnosti ves narod, nismo zase zahtevale nič, temveč smo dajale od sebe vse, kar je bilo v naši moči, a dosežena enakopravnost je nujnost, ki jo je zahteval razvoj in demokratični značaj ter širina naše borbe.

... Razume se, da sodelovanje v borbi in dosežena enakopravnost nalaga ženam, da prevzamemo tudi večjo odgovornost. Resno se zavedamo tega in smo pripravljene storiti vse, kar je v naši moči, da čim vesteje izpolnimo svojo dolžnost. Vse naše žrtve in vse, kar smo v teku borbe dosegle, nam ne dovoljuje, da ostanemo na pol poti, in da bomo vedno prve, ki se bomo do zadnjega borile, če bi iz katere strani pretila nevarnost, da kri in žrtve naše borbe izkoristijo grobarji narodne svobode, poizkušajoč iztrgati narodu to, kar je s krvo in nadčloveškimi žrtvami priboril...

... Naša dolžnost je, da pošljemo svoje sinove, brate in može brez oklevanja v NOV in doma prevzamemo vse delo na svoje rame, ne samo domače, pač tudi vse, kar se tiče izgradnje narodne oblasti. Zdaj smo po večini doma žene. Kakršno oblast si bomo vzpostavile, tako bomo imele...

Besedo ima Slavka Štimac

cenjeno. Tako je, na žalost, nekdanj bilo.

Najin pogovor je stekel, ko sem jo spoznal v družbi drugih Novolesovih upokojencev. Takole je pripovedovala:

„Kot vsaka družina smo tudi mi potrebovali denar. Vsak dinar je bil dobrodošel. In sem šla na žago v Stražo. Kam drugam pa naj bi ljudje iz Straške doline sploh šli! Delala sem po 12 ur na dan. Tako je bilo pač treba delati, ako si hotel dobro zaslužiti. Toda me, ženske, smo dobivale za delo manj kot moški.“

Za enako delo manjše plačilo. To mora človeka boleti v dno duše. A Slavka je mirna, iz njenih oči žari spokojnost. Nasmeh je vedno na njenem licu, tudi takrat, ko pripoveduje o opravljanju najtežjega dela, ki so ga imeli na žagi.

„Ja, delala sem tista težka dela. Ocenite sami. Na eni strani moški, na drugi jaz. Obdelovali smo železniške pragove,

dolge 4 metre in pol metra široke. Težki so bili od 140 do 160 kilogramov. Pri dviganju je prišlo name od 70 do 80 kilogramov. Čudite se, da sem dvigala pragove? Delala sem. Ni čudno, da sem zbolela. Pri takem delu se še jeklo izrabi, pa se ne bi človek. Ne vem, ali si morete sploh predstavljati, kako srečen je človek, ko je takega dela konec. Toda delo sem vseeno opravljala. Človek mora delati, preživljati družino. Morda boste zdaj tudi lažje razumeli, da smo tudi mi, nekdanji novolesovci srečni, ker takih težkih del ni več.“

Delavci žage v Straži 1. 1934. Med njimi je tudi Slavka Štimac.

Star pregovor pravi, da žena podpira tri hišne vogale. Brez nje bi dom ne bil dom, ona je tista, ki pomeni trden in močan temelj. Ždi se mi, da tudi naš „dom“ Novoles ne bi bil, kar je, ko bi ne bilo Slavke Štimac. Ni nujno, da velja samo za vodilne osebnosti taka trditev; tudi za tako dobro delavko kot je Slavka Štimac z vso upravičenostjo pravimo: brez nje bi Novoles ne bil to, kar je.

Zanjo se dela ne dele na moška in ženska. Delo je vedno imela le za delo. Motijo se tisti, ki menijo, da je težko delo slabše opravila. Ne! Res pa je, da je bilo le slabše plačano in

Merjenje Work – faktor sistemom

Obstoječi sistem snemanja, v naši sredini znanega naziva normiranja časov v podjetju, je včasih zelo težaven. Služba za študij časa ugotavlja čase po sistemu REFA, ki določa snemanje s kronometrom (štoparico). V zvezi z normami je sprejet tudi pravilnik o delovnih normah, kateri ščiti delavce v neposredni proizvodnji kakršnega koli nestrokovnega posega v normo in določa ostale razmere med neposrednim delavcem in teh. za študij časa (normircem). Večkrat se zgodi, da novi delavci v proizvodnji niso informirani o vsem tem in pride do konflikta med delavci in normirci, čeprav je vsem zaposlenim na razpolago vsa dokumentacija o snemanih normi. Smatram, da ni potrebno naprej navajati posameznih dogodkov, ker bi večina zaposlenih delavcev lahko naštel vsaj eno od takih situacij.

Work-Factor je sistem za merjenje dela s pomočjo vnaprej določenih časov. Razvil se je v Združenih državah Amerike leta 1938. Od takrat se je sistem povsem obnesel pri merjenju dela v različnih podjetjih in panogah. Danes ga uporabljajo v ZDA, Kanadi, Vel. Britaniji, Nizozemski, Franciji, Švedski, Nemčiji, Japonski, Avstraliji. Pri nas ga že nekaj let pozna „Iskra“, kjer se je na tem področju razvil Biro za industrijski inženiring, ki ima licenčno pravico za uvajanje in razširjanje tega sistema v Jugoslaviji. Analiza po WF sistemu temelji na uporabi vnaprej določenih časov, ki so dani v tabelah za vsak posamezen gib, ki je vključen v operacije. Osnova metode so:

1. analiza dela, se pravi določanje gibov, potrebnih za neko operacijo;

2. uporaba preizkušenih, vnaprej določenih časov za vsak posamezni gib;

3. seštevanje časov in ugotavljanje potrebnih podatkov za delovne pogoje, utrujanje, privajanje, osebne potrebe in organizacijske izgube.

Pri določanju potrebnih gibov za delo vsake operacije razčlenjujemo na Work-Factorjeve standardne elemente dela, ki nam omogočajo analizo za delo, pa če je še tako zapleteno. Work-Factorjevi standardni elementi dela so:

1. gibanje, je dejanje, ki ga napravimo z delom telesa, da bi prenesli del telesa ali predmet; Če gibanje opravimo z namenom, da prenesemo del telesa,

imenujemo tako gibanje seganje. Kadar gibanje opravimo zato, da prestavimo enega ali več predmetov, je transportiranje.

2. primerjanje je dejanje, kadar se dotaknemo, ali dobimo oblast nad enim ali več predmeti;

3. izpuščanje je dejanje, pri katerem izgubimo oblast nad predmetom;

4. pripravlanje je dejanje obračanja in usmerjanja predmeta v pravilno lego za naslednji delovni element;

5. sestavljanje je dejanje, pri katerem sestavimo predmete;

6. razstavljanje je delo pri ločevanju predmetov, ki so na neki način vezani;

7. izvajanje je delo ob uporabi strojev, orodij ali drugih naprav;

8. umsko delo je dejanje, pri katerem uporabljamo oči, ušesa, možgane in živčni sistem. Ta element ima svoje podelemente, usmerjanje pogleda, pregledovanja in reagiranja. Časovi standardi za posamezne elemente so merjeni na osnovi dolgotrajnega študija skupine strokovnjakov, ki so med raziskovanjem zbrali okoli 17000 časov za posamezne gibe, časovna merjenja pa opravili z zelo natančnimi štoparicami, s snemanjem s filmsko kamero in fotoelektričnimi merilci. Uporabnost sistema so dokazali s preverjanjem v deset milijardah delovnih ur.

Pri sestavljanju časovnih standardov v razpredelnice so upoštevane tudi spremenljivke, ki vplivajo na čas posameznega giba. Na posamezno gibanje z delom telesa vplivajo štiri osnovne spremenljivke:

a) del telesa, s katerim gibljemo, b) dolžina poti giba, c) teža, ki je prenešana, ali odpor, ki ga premagamo, d) težavnost giba.

Sistem upošteva razlike v hitrosti, ki jo dosegajo različni deli telesa, prsti se gibljejo najhitreje, roka je na drugem mestu, telo je najpočasnejše. Pri analizi določimo del telesa, ki ga uporabljamo in je za vsak del telesa posebna razpredelnica časa.

Ugotavljanje dolžine poti merimo z metrom in čim večja je dolžina poti, tem daljši je čas. Tretja spremenljivka je teža, ki jo prenašamo. V razpredelnici jo upoštevamo z razmejtvami tež pri vsakem delu telesa. Četrta spremenljivka, težavnost giba, je najbolj zapletena. Lahko opazimo, da gib roke, ki se giblje, nima vedno enakega časa. Takšne spremembe pri času so

odvisne od namena, ki ga ima gib. Take težavnosti, ki povzročajo, da je gibanje počasnejše in čas daljši, so: teža ali odpor, usmerjanje ali smerno vodenje, previdnost zaradi varnosti in toleranca cilja. Tako sestavljen čas za operacijo ni normativni čas, ampak tako imenovani čisti čas, ki ga potrebuje povprečno izkušen delavec. Na tak čisti čas se dodaja ugotovljen koeficient za napor, privajanje, škart, organizacijske izgube, osebne potrebe in motnje.

Ko sem že omenil razlog, zakaj bi uvedli WF sistem (pričakujemo posredno korist, izboljšanje odnosov v podjetju, posledico pravičnejšega nagrajevanja, odpravljanje „težkih in lahkih norm“ itd.), moram navesti tudi neposredno korist, boljše izkoriščanje kapacitet in povečano produktivnost. Imamo, na primer, nekatera lesna podjetja v SR Sloveniji („Brest“ Cerknica, „Lipa“ Ajdovščina), ki so z uvedbo WF sistema pridobila časovne prihranke in povečala produktivnost. Časovni prihranki so zaradi večjega delovnega tempa in izboljšane organizacije dela po WF sistemu. Tako lahko rečemo, da bi z novo metodo izkoristili neznane kapacitete in povečali proizvodnjo. Da ne bi naleteli na tržno omejitve, je treba upoštevati eno od naslednjih proizvodnih možnosti:

da se več proizvaja in več prodaja po starih cenah,

da se proizvaja kot doslej in zmanjša število zaposlenih,

da se več proizvaja in več prodaja po nižjih cenah.

Računski primer:

Vzemimo, da obrat „A“ proizvaja stole vse leto 260 delovnih dni v eni izmeni na 100 delovnih mestih s 160 delavci. Povprečni izdelovalni čas znaša 2,48 ur za izdelek (po REFA normativi). (Vemo, da delavec

ne dela vse leto zaradi dopusta, bolniške itd., zato moramo te ure povečati z ugotovljenim koeficientom, izračunanim za TDP iz odnosa povprečno porabljenih in norma ur). Torej $2,48 \text{ ur} \times 1,36 = 3,39$ proizvodnih ur.

Delovnih ur na mesec je 28160: $28160 \text{ ur} : 3,39$ (proizvodne ure) dobimo 8306 kosov na mesec x 12 mesecev = 99672 kosov na leto.

Povprečni osebni dohodek na delavca 2500 din na mesec x 160 delavcev x 12 = 4800.000 din bruto osebnega dohodka. Tako znaša bruto OD na en izdelek 48,15 din.

Z WF analizo ugotovimo časovni prihranek, denimo cca 40 %, od tega 20 % zaradi povečanja delovnega tempa in 20 % zaradi boljše organizacije dela.

V prvem primeru bi povečali proizvodnjo, izdelovalni čas pa bi bil za 40 % manjši in bi znašal 2,03 ur.

$28160 : 2,03$ dobimo 13872 kosov x 12 = 166464 kosov na leto

Povprečni osebni dohodek se mora povečati v povprečju za 20 % zaradi povečanega delovnega tempa in bi bila povprečna plača 3000 din, celotni bruto OD 5.760 ali na izdelek 34,60 din. Prihranek na bruto OD bi znašal $48,15 - 34,60 = 13,55$ ali na leto 2.255.587.

V drugem primeru bi staro količino 99672 izdelkov na leto naredilo manj delavcev, torej prihranek v delovni sili.

Za 8306 kosov na mesec porabimo 16861 ur, to je v delovni sili 96 delavcev, njihov bruto OD s povečanjem znaša 3456000, na leto pa prihranek 1.344.000.

Lahko ugotovimo, da uvajanje Work-Factor sistema tudi v našem podjetju ne smemo postaviti na stranski tir.

JOSIP KOLARIČ

Mednarodni salon Pariz 75

Salon pohištva v Parizu je vsakokrat v razstaviščnem parku na Porte de Versailles. Sama lokacija razstavišča in tudi posameznih paviljonov je ugodna. Na letošnjem salonu (16. do 20. januarja) je bila hkrati tudi razstava svetil, razstava preprog in tapiserij in razstava dekoracije, skratka razstave stanovanjskih elementov, ki so med seboj povezani.

Na salonu so se srečali mednarodni tokovi. Domačini so preplavili sejem s kvalitetnim stilnim pohištvom. Njihova opredelitev je docela jasna in razumljiva. Tradicijo negujejo in prenašajo v sedanost, kopirajo „Ludovike“, prirejajo jih sodobni tehnologiji. Francosko stilno pohištvo je tistega ranga in kakovosti, ki ga lahko uporabimo kot kosovno opremo za kombinacije modernega in starsinskega. Omare so zvečine

nizke, stoječe na nogah. Nekaj je regalnih, dostropljivih komponentilnih, bogatejših od naših. Sedeži – stoli in sedežne garniture so najlepše. Parižani in Francozi sploh trdijo, da je kopirano stilno pohištvo najprimernejše za njihova majhna stanovanja v starih hišah. Kvadrature poprečnih stanovanj v starih hišah so dokaj majhne in še razbite na manjše prostore, ki imajo funkcije salonov (čajnih, knjižnic, kabinetov itd.). Taki prostori se dajo lepo opremiti s kakovostnim stilnim pohištvom. Seveda to ne velja za nova naselja, nove četrti, nova mesta. To so večja in opremljena z vgrajenimi omarami in garderobami, ker morajo sicer biti umetniki, da lahko spravijo svoje stvari v tako majhnih omarah.

Pri modernem francoskem pohištvu velja omeniti tudi de-

zene pohištvenega blaga, ki so tako zelo podobni dezenom ženskih oblačil, da lahko trdimo, da velja za pohištvo ista moda kot za obleke. Opaziti je bilo veliko žameta (gladkega ali drobno črtastega s cvetličnimi vzorci, manj z geometrijskimi). Ogrodja so bila lesena, kovinska, plastična in iz pleksi stekla, vsa zelo znanih oblik.

Italijani nas navdušujejo s sedeži že vrsto let. Na pariškem sejmu so razstavili precej eksponatov z jesenskega Milana (sejma sicer nismo videli, istovetnost pa smo lahko ugotovili iz revij in časopisov). Nasprotno Italijani ne navdušujejo z omarami pohištva.

Dansko sedežno pohištvo in mize, izdelane iz masivnega lesa, dajejo človeku tako veličasten občutek popolnosti, da ga je težko opisati. Človek je la-

hko samo srečen, da je tako plemenit material, kot je les, obdelan in oblikovan na tako zelo občuten način. Tudi sama predstavitev pohištva je enkratna.

Čisto prijetno se počuti človek, ko prispe do domačih razstavljalcev. Redki, a dobri proizvajalci, ki so razstavljali v Parizu, so imeli srečno roko, čeprav niso predstavili vsega, kar premorejo. To sicer velja tudi za vse razstavljalce. Ne morem namreč razumeti poplave izrazito kičastih garnitur spalnic, dnevnih sob, jedilnic. Visoki sijaj, visoke tanke noge, višina omar okrog 180 cm in bogato okrašene linije – na naših sejmih je takega pohištva še zmeraj nekaj, toda čedalje manj. Menda bo res držalo, da je nivo oblikovanja pri nas od dne do dne višji in da se temu veliko posvečamo.

Pariški salon ali sejem je bil izključno poslovna prireditelja, zaprta širši javnosti, zato je bilo sklenjenih tudi malo kupčij, kar docela ustreza trenutnemu gospodarskemu stanju po svetu. Kljub vsemu pa je bila to velika prireditelja, prilika za vsakogar.

MARTA RAČEČIĆ
dipl. ing. arh.

TOZD TSP v luči pariškega sejma

Menda na nobenem sejmu pohištva na svetu ni videti toliko „stila“ kot v Parizu. To je docela razumljivo, saj imajo prav Francozi največjo „pravico“ delati stilno pohištvo. To so pospeševali že njihovi kralji, njihov pečat je viden še danes. Resnično nisem videl ničesar, ne modernega ne plastičnega, dokler nisem prišel do tujih razstavljalcev.

Kakor je na takih sejmih že v navadi, so v večini domači razstavljalci, šele za temi pa pridejo tujci. Tokrat je bilo največ Nemcev, Belgijcev, zatem Nordijcev, pa tudi Jugoslavija je bila dobro zastopana, čeprav je očitno, da mi čakamo predvsem ameriške kupce. Francoski razstavljalci so se res postavili, tako z raznovrstnostjo stilov kakor tudi z vrhunsko kvaliteto. Videti je, da je v njihovo delo vložena veliko znanja in ročnega oblikovanja. Za mnoge izdelke je potrebno že pravo zanesenjaštvo in ljubezen do poklica ter lepih oblik, sicer sploh ne bi mogli nastati tako lepi kosi pohištva.

Z omenjenim naš TOZD ne prenese primerjave. Predvsem Como program kvalitetno in oblikovno bistveno zaostaja za francoskimi predlogami. Res je

sicer, da smo se mi že zdavnaj odločili za industrijski stil, ki ne sme biti predrag, francoske garniture pa veljajo pogosto pravo premoženje že za francoske plače, kaj šele za naš žep. Naš program Nancy je že precej boljši, čeprav bi se dalo tudi narediti še marsikaj, da bi dejansko predstavljal dobro stilno pohištvo. To bo mogoče storiti z novimi stroji za izdelavo nogic in rokonaslono.

Glede na pariški sejem lahko sklenemo, da smo na pravi poti, kar pomeni: oblika in kvaliteta za ustrežno ceno. Tudi pri nas bo čedalje več ljudi, ki se bodo naveličali navpičnih in vodoravnih linij, raznih emajlov, sedežnih garnitur brez lesa itd. Stil, ki pa bo v redu oblikovan v ustreznih furnirjih z mnogo vidnega in lepo oblikovanega lesa, bo vedno našel kupce tako doma kot po svetu. Najvažnejša ugotovitev iz Pariza je: kupec hoče videti les, čimveč lesa, najsi bo v dnevni sobi ali kuhinji, celo v kopalnici. Vse mora biti lepo oblikovano in obarvano.

Med materiali je značilno, da plastike ni opaziti niti v stilu niti v notranjosti. Vse okrasje je iz prešanega lesa, prav tako tudi okrasje na nogicah, najdražji

kosi pa so imeli ročno izdelane okraske. Okovje je bronirano, tapetniško blago pa vseh mogočih dezenov, tudi enobarvno, toda izredno kvalitetno. Barve lesa so v glavnem klasične, to je orehova ali češnjava, mnogo je tudi belega pohištva, bodisi s pozlato ali patinirano. Od lesov precej nastopa oreh, tudi bukev ni redka, največ pa je seveda eksotičnih lesov (anigre), ki so obarvani še kot deblo v barvi našega oreha. Končava je večinoma polmat, nekateri proizvajalci pa delajo „francoski provincijski“ stil v visokem sijaju.

Moje posebno zanimanje je veljalo dimenzijam omar in oblikam (reliefom) front. Regal omare, kakršnega delamo pri Comu ali Nancyju, v Parizu ni bilo videti, pač pa so vse spalnične omare srednje visoke, na nogah, s spodnjim in gornjim zaključkom (podobno kot je naša vitrinasta omara ali pa nova spalnična omara, ki smo jo pripravili za Nancy). Fronte omar, kakor tudi vseh ostalih pohištvenih elementov, so imele okvirna vrata iz masivnega lesa, nato pa v ta okvir vloženo polnilo. Ni treba poudarjati, da je mogoče tak okvir rezkati in okraševati na različne načine, treba je imeti samo na voljo do-

volj lepega lesa. Za naše serije taki okvirji ne bi bili primerni, še posebej zato, ker bi bilo pohištvo potlej zelo drago. Ne glede na ceno, pa mora iti naša Nancy v to smer. V dnevnih sobah prevladujejo različne komode in vitrinske omare, ob obilici raznih drobnih pohištvenih elementov in obveznih sedežnih garniturah. O slednjih velja omeniti, da je bila izbira resnično pestra, čeprav so prevladovali dražji primerki, taki, ki imajo blago pribito po krivih in zaobljenih lesenih delih nosilnega ogrodja. Videti je bilo tudi natanko tak komplet, kot je naš Can-Can, za katerega vemo, kaj mu je predloga. Moram reči, da je bila a la Can-Can garnitura ena najenostavnejših in cenejših, cenene garniture, kot je naša bivša Como, ni bilo videti. S tem ni rečeno, da to ni zanimivo za naš trg.

Na koncu naj omenim še, da se pozna, da Francozi nimajo velikih tovarnih pohištva, lahko bi bila naša TSP že med največjimi. Nihče tudi ni pokazal tako širokega asortimana, kot ga imamo mi, kar v zdajšnji težki tržni situaciji igra zelo veliko vlogo pri prodaji.

SLAVKO MEDLE

Delavske športne igre 75

Komisija za šport in rekreacijo pri občinskem svetu Novo mesto bo tudi letos organizirala tekmovanja v okviru delavskih športnih iger. Tekmovanja bodo, kot običajno, od spomladi do pozne jeseni.

Moški bodo tekmovali v naslednjih panogah: streljanje – ekipno in posamezno, šah, mali nogomet, odbojka, tenis, balinanje, plavanje – ekipno in posamezno, atletika – ekipno in posamezno, kros – ekipno in posamezno ter namizni tenis.

Žensko tekmovanje bo obsegalo discipline: streljanje – ekipno in posamezno, kegljanje – ekipno in posamezno, odbojka, plavanje – ekipno in posamezno, atletika – ekipno in posamezno, kros – ekipno in posamezno ter namizni tenis.

Glede na to, da bo tudi v letu 1975 tekmovanje v okviru „Lesariade“, vidimo, da se bo teh panog moralo udeležiti precejšnje število delavcev „Novolesa“, seveda če se bomo na vsa tekmovanja prijavili. Mislim, da o tem ne bi smelo biti

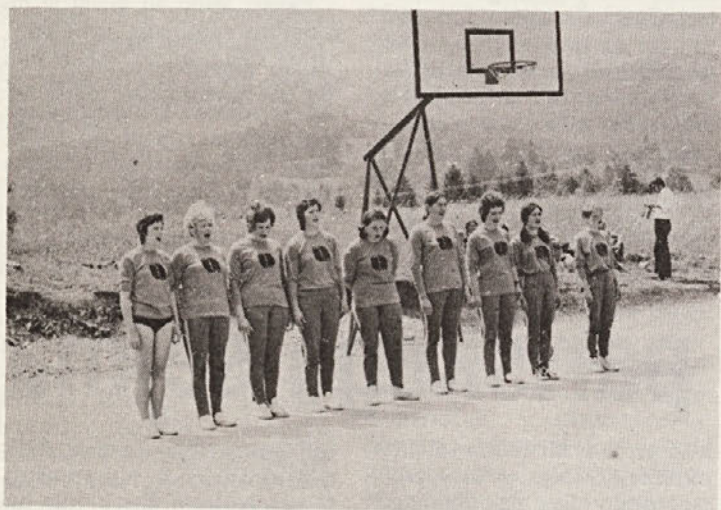
dvoma, kajti tudi v prejšnjih letih smo nastopali v vseh panogah v okviru DSI in „Lesariade“.

S predpostavko, da se bomo navedenih tekmovanj udeležili, pa se postavlja vprašanje, ali bomo zopet delali po starem, to je skrajno stihijsko, ali obstaja možnost boljše organizacije in priprav.

Doslej je vse delo bilo odvisno od dobre volje posameznikov, ki so vse reševali „pet pred dvanajsto“. Mislim, da že kasni in bomo še bolj, če bomo delali po starem. Če že nimamo človeka, ki bi se vsaj nekaj delovnega časa profesionalno ukvarjal s športno oz. rekreacijsko dejavnostjo, potem bi tukaj svojo vlogo morala odigrati mladina ali naša sindikalna organizacija.

Ne vem, če bo, zaželjeno pa je, da bi ta članek pripomogel k boljšemu delu na področju športa in rekreacije v l. 1975, da bi se Novoles vsaj približal delovnim organizacijam v Novem mestu, ki so že krepko pred nami.

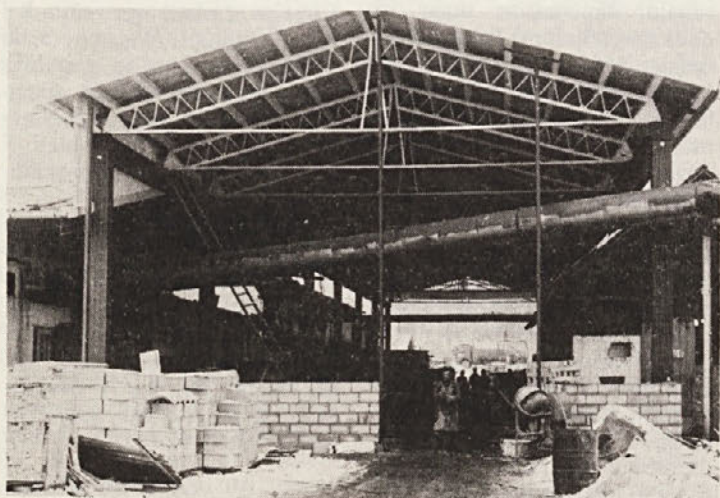
MIHA BLAŽIČ

ZDAJ NADSTREŠNICA

Namesto provizoričnih streh, s katerimi so v TOZD TSP dosedaj pokrivali svoje iverice in decimiran les, je bila postavljena nadstrešnica, ki bo problem strehe rešila enkrat za vselej. Za tako hitro rešitev pa se moramo zahvaliti Pionirju, ki je naredil temelje v enem tednu, TRIMU, ki je v treh dneh postavil celoten skelet strehe in privatnemu obrtniku Muhiču, ki je ta skelet pokril v štirih dneh. Mislimo, da je ta primer vsekakor uspešne kooperacije posnemanja vreden.

SLAVKO MEDLE

Lesariada spet v Ljubljani

Poslovno združenje Les je nedavno sklicalo sestanek, na katerem so bili predstavniki mnogih delovnih organizacij s področja lesne industrije in predstavnik republiškega sindikata. Edina točka dnevnega reda je bilo vprašanje LESARIADÉ. Podobno kot lani so se tudi letos pojavili dvomi o času, kraju in organizaciji te naše največje športnorekreacijske manifestacije. Posamezniki so namreč trdili, da ni primerno organizirati Lesariado, ker je predraga, da je takšne manifestacije mogoče organizirati samo v večjih krajih, kjer so veliki hoteli, da Lesariada jemlje preveč časa in da takšen sistem tekmovanja, kakršen je bil do zdaj, na Lesariadah preveč utruja športnike. O vseh teh in drugih pomislekih je na že omenjenem sestanku tekla razprava.

Obširna razprava, v kateri so sodelovali skoraj vsi prisotni, je pokazala, da si delavci v delovnih organizacijah želijo skupnega srečanja v obliki lesariad in da jim le-te pomenijo cilj njihovega športnega delovanja med letom. Podpora takemu gledanju je izrazil tudi predstavnik republiškega sindikata. Glede na to so prisotni prejeli naslednje sklepe:

1. Lesariada bo vsako leto v športnem parku Kodeljevo v Ljubljani pod pokroviteljstvom ene ali več delovnih organizacij, ki prevzamejo večje finančne obveznosti. Lesariado lahko seveda organizira tudi kakšna druga organizacija v svojem kraju, če se tako določi.

2. Razen uvodnega in zaključnega dela ter stroškov priznanj in podobnega se glavni organizacijski stroški tekmovanja pokrivajo iz startnine, ki jo morajo plačati za svoje udeležence nastopajoče delovne organizacije.

3. Letos naj bo Lesariada 13. in 14. junija v športnem parku Kodeljevo v Ljubljani. Pokroviteljstvo se ponudi delovni organizaciji Marles iz Maribora.

4. Prisotni so predlagali sestavo organizacijskega komiteja letošnje lesariade, ki naj ga potrdi posebna komisija pri republiškem sindikatu, zadolžena za področje športa in rekreacije v delovnih organizacijah.

5. Delovnim organizacijam s področja gozdarstva, ki jih je v SR Sloveniji okrog 15, naj se pošlje ponudba, ali želijo sodelovati tudi v letnih lesariadah, ker je tekmovanje v zimskih že združeno.

Upajmo, da je vprašanje lesariade tako dokončno rešeno, vsaj kar zadeva organizacijska vprašanja. Našim športnikom sporočamo, da bi bilo zaželeno, naj že zdaj začno s pripravami. Do začetka tekmovanja ni preveč časa.

POHVALA NAŠEMU DESIGNU

Razstava jugoslovanskega designa, ki je bila oktobra v Stuttgartu, in se je od tam preselila v Prago, iz Prage pa v Varšavo, je dosegla zavidljivo zanimanje. 17. decembra je imel vodja Design centra iz Beograda prof. Miroslav Fruht v Institutu v Varšavi predavanje o jugoslovanskem designu. Sama razstava in predavanje sta bila zelo dobro organizirana in publicirana ter dostopna velikemu številu obiskovalcev, ki so se zelo ugodno izrazili predvsem o jugoslovanskem pohištvu ter elektroindustriji.

Marta Račević
dipl. ing. arh.

Delavska sila 1974

V podjetju NOVOLES je bilo 31. 12. 1974 zaposlenih 1800 delavcev, od tega 1033 moških in 767 žensk. Število zaposlenih po obratih je bilo:

Obrat	moški	ženske	skupaj
TOZD TDP	141	195	336
TOZD TVP	161	226	387
TOZD TSP	161	124	285
TOZD TPP	119	69	188
TOZD ŽAGA STRAŽA IN SKLADIŠČE	134	17	151
TOZD TPI	51	16	67
TOZD TES	122	20	142
DSSS	72	62	134
TOZD TES obrat TREBNJE	29	19	48
TOZD TSP obrat DVOR	43	19	62
Skupaj	1033	767	1800

KVALIFIKACIJSKA STRUKTURA DELAVCEV:

VŠŠ	VŠ	SSI	VK	KV	OSTALO	1800
20	19	130	26	165	1440	1800

V letu 1974 je bilo nanovo sprejetih 411 delavcev, odšlo pa je 236 delavcev.

Vzroki za odhod delavcev iz podjetja:

sporazumna zapustitev	80
samovoljna zapustitev	67
v pokoj	13
JLA	39
odpoved delovne organizacije	28
izključitev	6
konec delov. razm. za določen čas	1
smrt	2
skupaj	236

V letu 1974 je bilo gibanje delovne sile po mesecih:

mesec	moški	ženske	skupaj
januar	925	726	1651
februar	921	7244	1645
marec	922	718	1640
april	931	720	1651
maj	940	722	1662
junij	936	725	1661
julij	975	748	1723
avgust	982	755	1737
september	1006	762	1768
oktober	1028	757	1785
november	1027	765	1792
december	1033	767	1800

Povprečna starost zaposlenih v podjetju Novoles je 32,14 let.

Po starosti zaposlenih je najmlajši DVOR	28,30 let.
Sledijo: TOZD TPP	29,75 let.
TOZD TDP	30,00 let.
TREBNJE	30,5 let.
TOZD Žaga Straža	30,25 let.
DSS	32,50 let.
TOZD TSP	33,60 let.
TOZD TVP	34,75 let.
TOZD TES	35,35 let.
TOZD TPI	36,4 let.

KADROVSKE VESTI ZA JANUAR

V januarju se je nanovo zaposlilo 18 delavcev:

TOZD TPP:
KOŠMRL Stanko,
BADOVINAC Nikola,
GRIVEC Peter,
ŠEGA Peter,
TESTEN Anton,
ŽIBERT Martin;

DVOR:

RIFELJ Štefka.

V januarju pa je z delom prenehalo 17 delavcev:

Samovoljno:

FRUNZIČ Zdenka,
UCMAN Anton,
SAKAČ Katica,
ROZMAN Jožica,
VIDMAR Ivan,
HOČEVAR Jože,
JURIĆ Dragica;

TOZD TSP:

ŠENICA Branimir,
PUCELJ Ladislav,
UČJAK Mihaela,
ŠPORAR Jože,
PAPEŽ Vinko,
ZUPANČIČ Marija;

TOZD TVP:

HROVAT Jožica;

DSSS:

KORENT Janez –
kot pripravnik,
DESANČIČ Slavica –
kot pripravnik;

Sporazumno:

PUREBER Marija,
HROVAT Slavko,
BOLTES Cvetka,
KULOVEC Aleš,
LEGAN Slavko,
ZADRAVC Milan,
JURCA Olga,
URBANČIČ Vlado;

TOZD ŽAGA STRAŽA:

JORDAN Zdenko,
POPLAŠEN Niko;

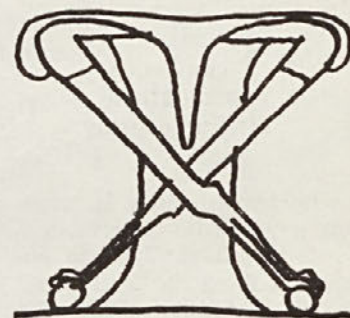
Disciplinsko:

ŠIŠKA Ivan.

Egipčanski stil

Sodi v obdobje cvetoče dobe Egipta od 4000 pred našim štetjem do leta 300 našega štetja. To je prvi pohištveni stil, ki so ga zgodovinarji zasledili, in še to zgolj na stenskih slikarijah, reliefih v grobnicah (piramidah). To obdobje je predolgo, da bi se ohranil les. Po slikarijah sodeč, so Egipčani imeli razvito sedežno pohištvo s trstičnimi sedeži ter nizka ležišča, ki so imela opornike za glavo. Omar niso poznali. Verjetno so shranjevali obleke in hrano v skrinje. Kot sem že omenila, so tako ugibanja na osnovi slikarij.

sv. modra bela; t. rdeča + sr. rumena + modra itd.

Ker so se ohranile egiptovske tkanine, lahko ugotovimo, da so bili v tkalstvu pravi industrialci. Stenske slikarije nam prikazujejo proizvodnjo.

Tako pri pohištvo kot pri blagu se ponavljajo značilni motivi: sonce, hrošči, kače, ptice, lotus, dateljova palma, lilije, človeška gola ali oblečena figura in značilna sfiga – kombinacija človeške in živalske figure. Dosti je bilo zlata in škrlata. Zelo popularne so bile tako imenovane barvne triade kot npr.: črna + rumena + rdeča, rdeča, plava, bela; t. modra +

Ornamentu je na splošno pripadala velika vloga. Značilni zložljivi stolček, ki se pojavi pri Egipčanih, pa srečujemo pri vseh naslednjih civilizacijah do danes. Lahko rečemo, da je imela egipčanska civilizacija zelo velik vpliv na razvoj na vseh področjih, največ seveda v tkalstvu. Toda ob tem spoznanju se moramo zavedati tesne povezave in medsebojne odvisnosti raznih dejavnosti (obrtnih) pri oblikovanju človekovega okolja

Marta Račević,
dipl. ing. arh.

AKTIVNOST CIVILNE ZAŠČITE

Možnost vojnih akcij in napadov v vojni ali v miru je narekovala nastanek organizacije, ki skrbi za reševanje ljudi in materialnih dobrin v takšnih primerih. Ta organizacija je civilna zaščita. Prva njena naloga je zaščititi ljudi pred zračnimi napadi s klasičnim orožjem ter reševanje po napadih. Naloga civilne zaščite pa je tudi reševanje ljudi in dobrin ob naravnih ali drugih hudih nesrečah, ki ogrožajo zdravje in življenja velikega števila ljudi ali gmotne dobrine velikega obsega.

Civilna zaščita deluje tudi v našem podjetju. Ob koncu lanskega leta smo imeli vajo, ki je pokazala pripravljenost in znanje vseh enot civilne zaščite. Po vaji so strokovne službe izvršile podrobno analizo vaje. O pote-

ku vaje so razpravljali v štabu civilne zaščite, v partizanski enoti, v odboru za ljudsko obrambo in v vseh ostalih enotah. Analiza je pokazala, da je vaja v celoti uspela. Najbolj so se izkazali: štab civilne zaščite, enota prve pomoči in tehnično reševalna enota. To ni nikogar presenetilo, saj so prav te enote na predavanjih pokazale največje zanimanje za snov.

Štab civilne zaščite in odbor za ljudsko obrambo sta sprejela program pouka civilne zaščite za letošnje leto. Program zajema okoli 50 ur predavanj, ki so razdeljena v dva dela: splošni in strokovni. Število ur bodo tudi zmanjšali, ako bodo slušatelji pokazali prizadevnost v praktičnem delu in ako bodo gradiva preučili že doma.

NOVICE

Predavanje o eksploataciji afriških gozdov

Društvo inženirjev in tehnikov je pripravilo zelo zanimivo predavanje o eksploataciji gozdov v Gabonu. Predaval je lastnik firme Acodex iz Marseilla ing. Nikola Herljević. Predavanje je popestril s številnimi diapozitivi o eksploataciji gozdov in o življenju v Gabonu. Predavanje je bilo dobro obiskano. Udeležila sta se ga tudi generalni direktor Slovenijalesa dipl. ing. Razdevšek in generalni direktor Javorja iz Pivke dipl. ing. Lutman.

PREDAVANJE O „WORK – FAKTORJU“

Društvo inženirjev in tehnikov, ki deluje pri Novolesu, si je zastavilo za letošnje leto obse-

žen delovni načrt. Tako je 24. januarja organiziralo predavanje dipl. inž. Dara Žvaba iz ljubljanskega Biroja za industrijski inženiring o „Work – Faktorju“. Na predavanju je bilo več kot 40 poslušalcev. Inž. Daro Žvab je najprej orisal zgodovino razvoja merjenja produktivnosti dela, potem pa govoril o značilnostih in zlasti prednostih „Work – Faktorja“ v izboljšanju produktivnosti. Predavanje je popestril s številnimi diagrami, ki jih je Biro za industrijski inženiring naredil v delovnih organizacijah iz raznih gospodarskih panog. Po predavanju se je razvila zelo zanimiva razprava, ki je poslušalcem odkrila marsikaj zanimivega iz tega za gospodarstvo zelo zanimivega področja.

IZPITI IZ VARSTVA PRI DELU

14. člen novega zakona o varstvu pri delu zahteva, da mora biti delavec poučen o varstvu pri delu. Delavec, ki odkloni pouk o varstvu pri delu, stori

LOTITE SE JE, NI TEŽKA!

ORODJE ZA REZANJE	HEMINGWAY	SVETOZAREVO	PREPOVED	LESNI POLIZD.	TIFUS, PEČAVICA	DOLOČIT. DAJATEV NA MEJI
RISALNI PRIBOR						
GORA V KAMNIŠK. ALPAH						
AVTOM. OZNAKA ANCONE		OVČKA- DOMAČE				
ZENIJ		POPRAV. UR				
JOSIP STRITAR		NAJDAJ. REKA V J. AMER.	ŽIVLJ. TEKOČ. NAŠ TOZD			
NADSTRO PJE					DUŠIK VULKAN NA SICIL.	
	GRHIČ. CVETLICA	MOŠKO IME LOČNA STOPINJA				
HUDIČ				KAZ. ZAJMEK		
PRASKA				NEZNANEC IGRALEC HUDSON		
TAVČAR			PARADIŽ KARLOVAC			
SINE					G.ČRKA ABECEDE	
SODOBNI SLOV. SLIKAR					KISIK	TONA
1			GEOM. POJEM			

hujši prekršek delovne discipline in je lahko kaznovan z odpovedjo. Veliko število naših delavcev v obratu na Dvoru nima ustreznega znanja o varstvu pri delu. Zato je komisija pripravila učni program za nekaj manj kot 60 teh delavcev. Po končanih predavanjih bodo morali delavci opraviti izpite iz varstva pri delu.

USTANOVLJENA OO ZK V TOZD TDP

V ponedeljek, 7. februarja, je bila v tovarni vezanih plošč ustanovljena osnovna organizacija Zveze komunistov. Osnovna organizacija šteje 6 članov. Za sekretarja so izvolili Bojana Bencika. Sekretar Bojan Bencik je o prihodnjem delu povedal: „Najprej bomo s svojim oseb-

nim vzgledom pokazali, kako mora delati komunist. Samo delo bo pokazalo, kdo so kandidati za nove člane. Nismo si zastavili velikih neuresničljivih načrtov. Osnovno je, da tisto, kar se dogovorimo, tudi naredimo. Samo akcija, samo reševanje nalog bo merilo našega uspeha“.

Ureja uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik: Ivan KRASKO. Izdaja Lesni kombinat „NOVOLES“ v Straži pri Novem mestu. Naklada 2000 izvodov. Stavek, filmi in montaža ČZP DOLENJSKI LIST. Tisk: KNJIGOTISK Novo mesto.